

POŽADAVKY K ZÁPOČTU – další upřesňující informace

1. Vypracovaná **esej** pojednávající o výtvarné výchově na škole, ve které budete **uvažovat, přemýšlet, hodnotit a naznačovat vlastní řešení** min. 2 hodin VV, které jste viděli v rámci asistentské praxe na školách.

!!!! Zaměřte na to, jakým způsobem a do jaké míry je naplňován obsah učiva ve VV z hlediska svých 3 obsahových domén daných Rámcovým vzdělávacím programem (**uplatňování subjektivity, rozvíjení smyslové citlivosti a uplatňování komunikačních účinků**). Reflektujte tak problematiku probíranou na přednáškách. Více najdete např. v tomto článku, který velmi doporučuji k prostudování.

Pastorová, Markéta.: *Pojetí Výtvarné výchovy v rámci vzdělávací oblasti Umění a kultura*. [online] www.rvp.cz [cit. 2011-7-10] Dostupné na <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/43/pojeti-vytvarne-vychovy-v-ramci-vzdelavaci-oblasti-umeni-a-kultura.html/>

Konkrétně tedy pozorujte a vnímejte, jak probíhá v hodině uplatňování činností z těchto tří oblastí:

a) Rozvíjení smyslové citlivosti

Svět pro nás bude tak bohatý, jak my sami jej budeme schopni bohatě vnímat. To, že žák umí vnímat, však není samozřejmý výchozí moment, ale je potřeba tuto schopnost dále tříbit, pěstovat a rozvíjet.

Učitel by měl vytvořit dostatek příležitostí pro to, aby se děti mohly dotýkat, pozorovat, uslyšet, rozeznávat nejrůznější situace, předměty apod., ale aby si postupně byly samy schopny co nejvíce uvědomovat a reflektovat své vjemy. Aby zpočátku základní rozdíly byly postupně doplňovány rozpoznáváním a vyjadřováním subtilnějších nuancí. Děti by neměly zůstat u fascinace zážitky z neobvyklých doteků, ale měly by být schopny tuto různorodost zachytit nejrozmanitějšími výtvarným vyjádřením. Protože jejich vzájemné cítění se liší, bude se lišit i způsob, jakým budou zacházet s výtvarným jazykem. Také způsob výběru výtvarných prostředků, kterými své zážitky, vjemy a pocity "vedou" do vizuální podoby by měl tuto osobitost postihovat.

Učitel by se měl při rozpracovávání obsahu učiva zaměřit na to, aby žákovi poskytl:

širokou nabídku různorodých vjemů vizuálních, hmatových, sluchových i kinestetických tak, aby žák dostal příležitost uvědomovat si a reflektovat své vjemy a s nimi spojené prožitky, a aby měl možnost je zachytit osobitým výtvarným vyjádřením....

b) Ověřování komunikačních účinků

Je důležité, aby činnosti zaměřené na ověřování komunikačních účinků vizuálně obrazného vyjádření **nebyly zcela zaměňovány za fázi učitelova hodnocení** ať již výsledků či průběhu tvůrčí činnosti jako součásti výuky. Teprve to, jakým způsobem je kdo schopen v procesu komunikace sdělovat účinky vizuálně obrazného vyjádření jako tvůrce či interpret, je možné učinit předmětem hodnocení.

Proto, aby tuto část obsahu bylo možné vůbec realizovat (fáze ověřování komunikačních účinků je zcela přirozenou součástí procesu umělecké tvorby), je zapotřebí, aby učitel k tomu vytvořil prostor a podmínky. Jde o prostor interakce učitele a žáka nebo žáků mezi sebou. Žák nabízí vlastní originální způsob komunikace formou výtvarného sdělení, poskytuje druhým vlastní osobitou interpretaci i prezentaci svého díla.

Pokud je vytvořena vstřícná atmosféra, můžeme očekávat velmi zajímavá vysvětlení i osobité způsoby sdělování. Mohou nás okamžitě nadchnout, vyvolávat bouřlivou debatu, či ohleduplné mlčení. To vše je možné a je to v pořádku. Se všemi situacemi bychom měli počítat a dbát na to, aby nikdy nedošlo k ponížení důstojnosti tvůrce či interpreta tím, že bychom mu neumožnili v rovnocenném dialogu a způsobem, který si zvolí, svá vysvětlení obhájit. Učitel výtvarné výchovy by měl být schopen nabídnout svoji vlastní interpretaci se stejnou upřímností a nasazením, jaké vyžadujeme od svých žáků. Nejdůležitější však je, aby svoji interpretaci nabízel pouze jako jednu z možností, nikoli jako jedinou správnou. Teprve pak se podaří vytvořit prostředí důvěry a partnerských vztahů. Tvorba není možná tam, kde je zdvižený prst autorit.

c) Uplatňování subjektivity

Možnost uplatňovat vlastní subjektivitu se stává ve výtvarné výchově podmínkou pro veškerou tvůrčí činnost žáků. Každému je potřeba umožnit nahlížet a rozvíjet takový způsob vyjádření, ve kterém se může jako neopakovatelný jedinec v co největší míře své osobitosti uplatnit. Přejeme si, aby žák svoji subjektivitu uplatňoval, ale mnohdy pro to neumíme nabídnout vhodné činnosti a někdy mu to neumožňujeme (být nevědomky) i způsobem výuky. To se může stát nejen při vlastní tvorbě, ale i v rovině interpretace - můžeme svým názorem ovlivnit děti do té míry, že nereagují samy za sebe, ale potvrzují to, co si myslíme my.

Pro rozvoj kreativity je velkým přínosem, že i v oborech jiných oblastí se dává žákovi prostor, aby vyjadřoval své originální myšlenky, názory a postoje, poznával sám sebe, odhadoval své schopnosti a možnosti se rozvíjet, nacházel originální řešení, a nabízel je v procesu komunikace ostatním.

Je třeba volit taková témata, která již svým obsahem podporují **variabilitu přístupů i zpracování a vybízejí k samostatné volbě prostředků**. A to nejen těch, které už žák má vyzkoušené, ale i těch, které vzhledem k hledání osobitého způsobu vyjádření vlastní zkušenosti skrze téma umožňují experimentování, kombinování, či netradiční uplatnění.

Pro zajímavost si jen zkusme položit otázku, zda často se stále ještě vyskytující obtisknuté podzimní listy, či podzimní krajina s opadanými stromy a papírovým drakem, jsou právě těmi náměty, která umožní dětem uplatňovat subjektivitu, experimentovat s výtvarně vizuálními prostředky a uplatňovat postupy, se kterými pracuje současné výtvarné umění.

Je těžké jednoznačně stanovit, kdy se námět stává banálním, zrovna tak není možné říci, že určitá témata zakládají již sama v sobě možnost kreativního přístupu. Avšak jestliže sám název nás již navádí k vžitým schémátům, bude pak takřka nemožné (pokud nebude uveden zajímavý kontext a my sami nebudeme přesně vědět, k čemu máme prostřednictvím tématu žáka přivést a co jej naučit) vytvořit takové podmínky, aby se nabízející schematické řešení překonalo, aby se osobitý přístup a subjektivitu v plné míře podařilo uplatnit.

Použitá literatura a podrobnosti zde: Pastorová, Markéta.: *Pojetí Výtvarné výchovy v rámci vzdělávací oblasti Umění a kultura*. [online] www.rvp.cz [cit. 2011-7-10] Dostupné na <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/43/pojeti-vytvarne-vychovy-v-ramci-vzdelavaci-oblasti-umeni-a-kultura.html/>

Další situace a momenty, které stojí za povšimnutí a zaznamenání ve Vaší seminární práci:

- Jak učitel motivuje, popis motivace, její zhodnocení
  - Jak zadává úkol. Jaká je atmosféra třídy. Jak je učitel připraven.
  - Vzájemné interakce žáků a učitele, reakce žáků na učitele.
  - Popis procesu a výsledků tvoření. Jak probíhá hodnocení v rámci hodiny.
  - **Rozdíly mezi výtvarnou výchovou a pracovními činnostmi – viděli jste spíše hodinu VV nebo PČ? Proč? Obsahovala hodina, kterou jste pozorovali činnosti zaměřené na uplatňování subjektivity, ověřování komunikačních účinků a rozvíjení smyslové citlivosti – jak a do jaké míry.**
2. Vypracovaný **subjektivní komentář k výstavě současného umění** (nebo stálé expozice výtvarného umění v renomované galerii), kterou jste navštívili v období od září do prosince 2011. Přiložené ofocená kopie či originál vstupenky je podmínkou (přicvaknout k práci)

Zajímá mě hlavně, co vy osobně si o výstavě myslíte, co Vás zaujalo – a hlavně PROČ! Co se Vám líbí a co nelíbí, ale PROČ! To „proč“ zkuste rozvést do hloubky. Jaké pocity, ve Vás tvorba toho autora, dílo, výstava zanechala a proč... co jste cítili, jaké to bylo, co to ve Vás zanechalo. Proč k tomuto tématu autor asi takto přistoupil atd.....

Pokud budete jakékoliv informace o výstavě čerpat z výstavních katalogů, letáčků, programů, recenzí, je třeba uvést zdroj informací, neboť se nejedná o Vaši myšlenku nebo Vaše slova. Pokud toto neuděláte, můžete být nařčeni z plagiátorství.

***Plagiátorstvím** se rozumí opisování, přebírání a publikování cizích myšlenek či výsledků výzkumu a jejich vydávání za své bez uvedení původního zdroje. Jedná se jak o přestupek proti etickým principům vědecké a publikační činnosti, tak případně o porušení autorských práv původního autora.*

Praktický příklad - monografie, kniha

PŘÍJMENÍ, Jméno. Název knihy : podnázev. Vydání. Místo vydání : Název nakladatelství, rok vydání. Počet stran. ISBN.

KOSEK, Jiří. *Html - tvorba dokonalých stránek : podrobný průvodce*. 1. vyd. Praha : Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0.

HAUGELAND, John. *Artificial intelligence : the very idea*. 3rd ed. Cambridge (Massachusetts) : MIT Press, 1985. 216 p. ISBN 0-262-08153-9.

Praktický příklad – www stránka, elektronická publikace

Jméno autora stránky (je-li uvedeno). Název stránky (tag "title") [online]. Datum publikování, datum poslední revize [citováno dne]. <URL adresa>.

DAVIS, John. *Suisseki FAQ* [online]. c1997, last revision 20th of January 1998 [cit. 1998-06-13]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.btinet.com/Faq.html>>.

RHEINGOLD, Howard. *The Virtual Community* [online]. c1998 [cit. 12. května 2003]. Dostupný na World

Wide Web: <<http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html>>. ISBN 0-521-33697-X.

Apod. více o citačních normách najdete v pokynu děkana Pdf MU z roku 2010

http://is.muni.cz/do/1441/VPAN/pokdek/Pokyn_dekana_c.1-2010.pdf